

Giringiya parastina hunera karê destan

Lîloz Hisên/Qamişlo

Çanda karê destan ên kevnêşopî wekî huner û jêhatîbûna ku ji hêla esnafan ve di çêkirina tiştên cûrbecûr de bikaranîna amûrên ku li hawîrdora herêmê de peyda dibin têne çêkin. Di nav van pişeyan de cûrbecûr pişesazî yên wekî tevn çêkirin, xemilandin, kulav, çêkirina amûran, çêkirina zêran û yên din hene.

karê destan ên kevnêşopî ne tenê jêhatîbûn an ji pişe ne, lê ifadeya nasname û mîrasa çandî ye ku bi nişan re derbas dibe. Ev huner komeke berfireh ji çalakiyan vedihewîne, ji bo afirandina hilberîna bêhempa yên ku di jiyana rojane de têne bikar anîn û kevnêşopiyên civakê nişan dide, jêhatîbûna destan û derûnî hewce dike.

Karên destan ên kevnêşopî vedigere hezarê salan, ku beşek ji jiyana rojane ya her civakê bû. Her pişeyek kevnêşopî û baweriyên civakê nişan dide û bi şeweyek ji şeweyan serbilindiya netewî nişan dide.

Giringiya hunerên destan

Hunera destan ji çend aliyan ve giringiya xwe derdikeve pêş, ji aliyê aborî ve di peydakirina derfetên kar û bilindkirina asta jiyane de rolek giring dilîze. Nirxa aborî: Li gorî lêkolînan, bazirganiya cîhanê ya hunerên dest dikare bigihîje zêdetirî 100 milyar dolarî; Ev tê wateya ku ev huner dikarin ji bo welatan bibin çavkaniyek mezin a debara jiyane. Xurtkirina nasnameyê: Hunerên destan di serdema gerdûnîbûnê de alîkariya parastina mîrata çandî û bilindkirina nasnameya neteweyî dike, ji ber ku hilberên destan dikarin bibin sembola nûbûnê.

Mînakên hunera karê destan ên kevnêşopî

Hunera destan ên kevnêşopî komeke berfireh digre nava xwe û her herêmek ji ya din cuda ye, ku cîhêrengiya çandî nişan dide. Qamiş: Di çêkirina şelik û mobilyayan de tê bikaranîn. Ew bi gelemperî şeweyên tevlihev û xweşik hene. Kêlîkirin: Kêlîkirin yek ji karên des-

Navnîşan

www.ronahi.net/ku/

rojnameyaronahi

@ronahikurdi55

nameronahi@gmail.com

Rojnameya Ronahî

+963 984 370 218

Perwerdehiya hunera destan

Bi pêşketina teknolojiyê re, bi saya hebûna çavkanî û kursên di riya enternête fêrkirina hunera destan ji her demê hêsantir bûye. Dersên di riya enternête têne dayîn: Platformên hînbûna elektronîk dihêle ku cûrbecûr esnafan bigerin, ji tevniyên bigire heya çêkirina kelûpelan; Ya ku fêrbûna wê ji kesên eleqedar re hêsan dike. Atolyeyên Herêmî: Mirov dikare beşdarî atolyeyên herêmî bibin ku rasterast ji esnafên jêhatî fêr bibin. Hunerên destan ên kevnêşopî beşeke girîng a mîrateya çandî û nasnameya neteweyî ye. Bi piştgirî û perwerdekirina nîfşên paşerojê, em beşdarî parastina mîras û pêşvebirina vejena aborî dibin. Veberhênanê li karên destan ne tenê hilbijartinek e, ew erêk e ku bi riya wê çandê cîhêreng ên cîhana me ya îro were parastin. Her berhemekê destan çirokek heye ku bêje û dirokekê tomar bike, ku hunerên destan ji bo pa-

rastina bîr û çanda me ya kolektîf dike amûreke girîng.

Hunera destan nasnameyeke çandî ye

Hunera destan her dem neynika ku nasname û çanda gelan nişan dide. Hunera karê destan ne tenê karekê destane, lê ew hunereke temsîla dirok û çanda her netewekî dike, her perçeyek ku bi destan hatiye çêkirin di nava wê de çiroka gelê wê heye, adet û dema wan ya berê dide nasîn. Karê destan ne tenê ji bo xurtkirina nasnameya çandî ye, di heman demê de ji bo piştgiriya aborî ji îmkânên rastîn dide me ku em bigihîjin dahata domdar, derfetan ji ciwanan re biafirînin û civakan geş bikin. Her hunereke kevnêşopî çiroka têkoşîn û dijiwariyê vedibêje, serkeftina wê tê wateya xurtkirina aboriya neteweyî.

Di hunerên destan de nûbûn û afirînerî

Karên destan ne tenê li ser şewaza kevnêşopî sînordar e, di heman demê de li ser nûbûn û afrîneriyê jî ne. Ya ku wê ji pişesaziyên din cuda dike ev e. Karên destan cihêkî dide me ku em afrîneriyê bê sînor diyar bikin. Ew ne tenê hilber in, lê karên hunerî yên enternatîfin ku behsa hezkirina karê destan dikin.

Parastina mîrata çandî

Gelek deng ji bo parastina hunerên destan weke mîraseke çandî ya ku baldarî û lînêrîne hewce dike bang dikin. Parastina hunerên destan parastina ruhê mîrat û nasnameya çandî ye û her hunereke ku winda bibe beşek ji dirok û bîranîne ye ku divê em di dilê xwe de zindî bihêlin. Hunerên destan ji karên hunerî û pişesazî wêdetir, kûrahiya çandî û diroki ya gelan temsîl dike. Bi saya

‘Xebata takekesî doza kurdî xist nav nîqaşa navnetewî’

Serokê Korbenda Elmanî-Kurdî Yûnis Bhram diyar kir ku xebata diplomasi ya ku li Ewropayê hat kirin, serkeftî û bi bandor bû û got, “Xebata takekesî doza kurdî anî ser maseya nîqaşa navnetewî, lê pêwîştiya tevgera kurdî ya Ewropayê bi ‘lobî’ û karekî hevbeş ê fermî heye.”**R-5**

Felsefeya Şoreşa Rojava tevahiya jinên cîhanê bi hêz kir

Bi saya fikir û felsefeya Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan, silogana “Jin Jiyan Azadî” bûye jiyanî. Ji bo ku mafê jinan were parastin û ji koletiya desthilatdaran rizgar bibe, Rêber Apo ev bar girt ser milê xwe.**R-2**

Ji çiraxên hunera kurdî

Hunermend Ebdo Elanê ew yek ji sitûnên ştrana kurdî ya foliklora Botanê tê hesibandin, herwiha yek ji şervanên dêrîn ê serdema bedew e ku gelek fedekarî kir.**R-7**

Şopdariya Rêber Apo ya bînavber

Ahmet Aktas

R-4

Li dijî hebûn û vîna gelan...sîstema darvekirinê li Îranê

Rêjîma Îranê di siyaseta îşkence, binçavkirin û darvekirinê de gihaştiye lûtkeyê. Di cîhanê de Îran yek ji dewletên herî zêde ku biryarên darvekirinê dibire û pêk tîne. Bi taybet ev siyaseta herî zêde li ser gel û jinên kurd tê pêkanîn. Çalakvanên kurd Pexşan Ezizî û Werşin Mûradî ku bi tewanên dijmîrovahiyê hatine girtin, vê raştiyê piştraşt dikin.**R-4**

RÊKEFTINA ŞÊXMEQSÛD û EŞREFIYÊ BINGEHA SÛRIYEKE DEMOKRATÎK E

Ji destpêka aloziya Sûriyê ve gel, YPG û YPJ’ê li taxên Şêxmeqsûd û Eşrefiyê yên Helebê, li hember hemû gefan, bi hêz û îradeya xwe berxwedaneke bêhempa dane meşandin. Di encamê de berdêlên giranbuha hatin dayîn, lê destkeftiyên ku derketin holê bûn sitûnên sereke di avakirina aramî û ewlehiyê de. Piştî derbasbûna 4 mehan li ser hilweşandina Rêjîma Baasê, ji bo parastina gel rêkeftinek ku ji 14 xalan pêk tê di navbera Meclisa Giştî ya taxên Şêxmeqsûd û Eşrefiyê û desthilatdariya Şamê de hate îmzekirin. Ev rêkeftin wê bibe bingeha avakirina Sûriyeke nenavendî.**R-3**

Kêmbarîna baranê bandorê li berhemên çandiniyê dike

Hevserokê Komîteya Çandinî û Sewaldariyê ya bajarê Dêrikê Selah Hemze diyar kir ku di van salên dawî de rewşa avhewayê li seranserê cîhanê hatiye guhertin û bi taybet îsal. Lewma baran kême û di dema xwe de nabare.**R-6**

Sudoku: Bersiv 34									Sudoku:Pirs 35								
2	6	3	8	9	5	1	4	7							6	9	
9	8	4	1	7	3	6	2	5						3	2		
1	7	5	4	6	2	9	8	3									
6	4	2	9	3	1	5	7	8									
5	9	8	2	4	7	3	1	6									
7	3	1	5	8	6	4	9	2									
8	5	9	6	2	4	7	3	1									
4	1	7	3	5	8	2	6	9									
3	2	6	7	1	9	8	5	4									

	4									3	2						
5	1	9	2									4					
	2		7	3										6			
9				2											8		
7					4	6				9							
	9					8	2	7	1								
	5	2									8						
4	7																

FERHENG A BIWÊJAN

Di qula derziyê de be:

- Rizgariya wî nîne. Di qula derziyê de be wê bê girtin.

Emê kabên xwe ber hev ve biavêjin:

- Emê di şer de (yan jî di têkoşinekê de) hev bibînin.

(Berê bi kabên heywanan dilîstin)

Enişka xwe pe nişan dide:

- Gefan lê dixwe; reşan didiyê.

Ev der ne cihê dewara yeksim e:

- Ev der ne cihê te ye; tuyê ji hatina vir poşman bibî.

(Dema mirovek, yê li hemberî xwe nezan, yan bêhêz dibîne, yan

diçe da bixapîne, yan jî lê bixe

lê bi ser nakeve, hingê tê gotin)

Ez naxwazim pîvazan tevan spî bikim:

- Ez naxwazim her tiştî eşkere bikim; gelek tiştên ku naxwazim bêjim hene.

Ez werim ez ji te re dizanim:

- Ezê te perişan bikim.

(Dema yek reşan dide yekî, gef û guran lê dixwe wisa dibêje)

Ezê berikekê bikim qurbana wî:

- Ezê bikujim.

Ezê destê xwe lê vala bikim:

- Ezê bi ser de biçim; ezê lê bixim;

ezê li erza wî bidim.

Ezê destê xwe jê re vala bikim:

- Bi heman wateyê.

Ezê stêrkên rojê nişanî te bikim:

- Dema yek gefan li yekî dixwe hingê jê re dibêje.

Ezê stêrkên nivro nişanî te bikim:

- Bi heman wateyê.

Ezê te hevîr bikim:

- Ezê pir li te bixim; ezê te pir biêşînim.

Ji Pirtûka Ferhenga Biwêjan Ya Diyar Bohtî

Artêşbûna jin bi PKK’ê re hatiye avakirin

Bi awayekî herî rêxîstinkirî û xweser bingeheê artêşbûna jin bi PKK’ê re hatiye avêtin. PKK’ê di sala 1978’an de li gundê Fîsê yê Lîceya Amedê hate damezrandin. Di damezrandina PKK ’ê de Sakîne Cansiz û Kesîre Yildirim cih digirin. Beşdarbûna jinan di nava damezrandina PKK’ê de ji bo jinên kurd dibe destpêka serdemeke nû ya zêrîn.

Hêvî Keleş/ Qamişlo

Jin ji dema şerê çekdarî ya PKK’ê heya niha cihê xwe di nav de digirin. Di komên destpêkê yên derketin çiyayên Kurdistanê de cih girtine û niha hejmara wan gihiştîye bi hezaran. Di vê oxirê de bi hezaran şehîd dane. Weke şehîda yekemîn a têkoşîna azadiyê ya Kurdistanê Besê Anûş tê zanin. Lê weke şehîda fermendar a Gerîla ya yekemîn jî Xanim Yaverkaya tê zanîn. Jin ji salên 1980’î heya sala 1993’an hem di nava şer de cih digirin û di asta fermandariya şer de cihê xwe digre. Piştî Bêrîtan (Gûlnaz Karataş) di sala 1992’an de li Xakûrkê di şerê xiyanetê de li dijî teslimîyetê çalakî kir û gihîşt şahadetê, himê artêşbûna jin a di nava PKK’ê de tê avêtin. Salek piştî şahedeta wê, di sala 1993’an de gav ber bi artêşbûna jin ve tê avêtin. Ji wê demê ve yekîne, tabûrên xweser ên jinan çêdibin. Jin dikarin di asta jor de fermandariya şer bikin. Ev 30 salin artêşa jin têkoşîna li hember xiyanetê dewam dikin. Di avabûna artêşa jinê de, Tevgera Azadiya Jinên Kurdistanê di kesayeta şehîd Bêrîtan de xeta berxwedanê didominin û li pey şopa wê dimeşin.

Piştî ku beşdariya jinê zêde bû, pêwîst bû ku artêşbûna jinê bê avakirin

Ji destpêkê heta salên 90’î beşdarbûna jinê hebû, lê di aliye naverokê de pir ne li pêş bû, di salên 90’î de vê pêwîstiyê xwe zêdetir

sepand. Bi ceribandinên têkoşin û pîrsgirêkên derdikevin pêş re, ev pêwîstî hîn zêdetir zelal bû. Lê kiryarên derketin pêş û tiştên hatin jiyîn derxist holê ku avabûna rêxistina jin a bi hêz û cewherê jinê gengaz e. Bê guman beriya artêşbûnê jî hejmarek zêde ya hevalên jin beşdarî tevgerê bibûn. Van jinan dikaribûn xwe birêxistin ji bikin, lê rêxistinek fermî nehatibû avakirin. Piştî ku artêşbûyîna jin hat îlankirin, êdî li tevahî qadên gerîla Başûr û Bakur, tîm û mangeyên xweser hatin avakirin û çalakiyên xweser pêş ketin. Artêşbûyîna jin di nava ARGK’ê de gawek pir girîng bû. Nêzîkatiyên feodal ên li hemberî jinê ne tenê di civakê de li tevahî cîhanê hebûn. Şer tenê weke karê mêran dihat dîtin û li gorî wan jinan nedikarin şer bikin. Artêşbûna jin li hemberî vê ferasetê gawek mezin bû, bi vê yekê re hate dîtin ku karê jinê ne tenê zarokanîne. Jin ne tenê di çeperên paş de, dikarin di pêş de şer bikin, li hêza xwe ya cewherî xwe biparêze, welatê xwe biparêze û pêşengiya afirandina jiyaneke azad bike. Di vê wateyê de salên 90-92’an, salên ku beşdariya jinê zêde dibe ne. Bi vê re beşdariya jinê ya di aliye naverok û hêjmarê de gihişt astek bilind. Di salên 90’î de beşdariya jinê ya serhildanan û Gerîla hişt ku serketinên netewî zêde bibin. Beşdariya jinê bandor li her kesî kir û vê bi xwe re beşdariyek giştî û xurt ava kir. Van rastiyan bingeheê artêşbûna jinê ava kir û pêdiviyek ji bo hêza

jinê derxist holê.

Rêber APO: Bêrîtan di rêya azadiyê de xwedî hewldanek mezin bû

Di şerê dijwar ê Başûr ku ji hêla PDK-YNK’ê ve hat pêşxistin, şehîd Bêrîtan bi berxwedana xwe ya mezin bersiv da xeta teslîmkar, di kesa-yeta şehîd Bêrîtan de li hemberî rastiya dagirkirinê û bangewaziya teslimîyetê de şehîd Bêrîtan bû ji-neke pir girîng di dîrokê de û bû sembol, her wiha neteslîmkirina şehîd Bêrîtan bû bigeha avabûna artêşa jin, şehîd Bêrîtan bi çalakî-ya xwe hêzeke pir mezin da jinan. Her wiha heya roja me ya îro bi sedan jinên ku berê xwe dane şop û çanda Bêrîtanan hene. Lewma ji wê demê ve yekîne û tabûrên xwe-ser ên jinan çêbûn. Damezrandina tevgera jin, di mijara azadiya jin de mohra xwe li binê pêngavên nû da. Li ser vî bingeheê di sala 1995’an de pêngavek nû avêt û yekemîn konge-reya jinê ya netewî damezirand. Piştî

dest pê kir. Rêber Abdullah Ocalan li ser kesa-yeta şehîd Bêrîtan wiha got: “Şehîd Bêrîtan di rêya azadiyê de xwedî hewldaneke mezin bû. Di ya xwe hêzeke pir radest dikin û xiyanetê hildibêjirin ti carî ji xeta PKK û ji kesayeta sosyalist tawîz nade. Divê ev kesayet û helwest ji rêzê neyên destgirtin.” Rêber Abdul-lah Ocalan, ji bo vê têkoşin û kedê bigihîne asta herî jor a rêxistinkirî, di sala 1993’an de biryara artêşbûna jin da.

Jinên Kurd di bin banê YJA-Starê de artêşa xwe rêxistin kirin

Artêşa ku bingeha xwe ji çalakiya Bêrîtanê digire, di sala 2004’ an de navê xwe guhert û bû YJA-STAR (Yekîneyên Jinên Azad ên Star). Her wiha rêxistinên ku jinên Kurd di çarçoveya parastina cewherî de ava kirine YJA-STAR, YPJ’ê li Rojava, YJŞ’ê li Şengal, YPS-JIN li Bakur û YJRK’ê jî li Rojhilat in.

ku gihişt vê astê.

Jinên Rojava bûn sembola berxwedanê

Jinan di qadên leşkerî, siyasî, civakî û çandî de bi hêzeke xurt, cihê xwe girt. Jinên Rojava ji bo tevahiya jinên cîhanê bûn sembola berxwedanê. Lewra avakirina Sûriyeya azad û demokratîk erka xwe ya sereke dibînin. Herwiha jinan li dijî siyasetên qirker û koletiyê dest bi avakirina rêxistinên xweser û gelek sazî ava kirin û bang li tevahiya jinan kirin ku bi zindîkirina ruhê jinên kedkar, bi hev re Sûriyeya bi hişmendiya azad ava bikin. Di encamê de jinan ji destpêka şoreşê û heta roja îro gelek destkeftiyên bi nirx, bi dest xistiye.

Ji çiraxên hunera kurdî

Can Yûsif

Hunermend Ebdo Elanê Bilbil ê strana foliklora Botanî. Muzîk û strana Kurdî ya foliklorî mîrateyek e ku pêşî li qirkirina miletê kurd û tunebûna wê digire, tevî siyasetên ku welatên dagirkir ên li ser Kurdistanê ji bo tepisandina gelê kurd û çewisandina nasnameya wê ya çandî û neteweyî û qedexekirina zimanê wê li Sûriye û welatên herêmê, ne tenê wiha jî, herwiha astengi ji belavkirina stranên wê re jî çêdikirin, lê zimanê kurdî karî zindî bimîne û were bikaranîn bi xêra muzîk, stran û folklora kurdî ku roleke girîng lehîstin di parastina mîrateya çandî, nasnameya neteweyî û zimanê kurdî de ji wendakirin û tunekirinê. Hunermendên Kurd di rêya stranên xwe û hilbijartina helbestên xwe de roleke bingehîn di parastina nîrxên miletê kurd de lehîstine, herwiha wan roleke girîng lehistin di têkçûna hewildana qirkirina gelê kurd de, di nav wan huner-mendan de bestekar, stranbêj û hunermendê kurd Ebdo Elanê ku mîrasa kurdî û zimanê Kurdî bi riya stranên xwe yên bedew û awazên xwe yên şêrn parastîye û piraniya jiyana xwe di ber strana Kurd û pêşkeftina wê de terxan kiriye .

Hunermend Ebdo Elanê torînê malbateka kurd ya hunerhez û welatparêz e, navdarê li herêmê ku ji hunera Kurdî ya resen, ji kêf û şahiyên kurdî hez dike, koka wan ji Cizîra Botan li Bakurê Kurdistanê (Deşta Lala) ye, û ew lêxistina amûrên mûzîk û stranbêjiyê ji bav û bapîran disipêrin û hûn hunera xwe bêyî rawestandin berdewam dikin heya roja me ya îroyîn.

Ebdo Elanê ew yek ji stûnên strana Kurd ya foliklora Botan î tê hesi-bandin, û herwiha yek ji şervanên dêrîn ê serdema bedew e, ku gelek fedekarî kir û ji me re ev mîrata kurdî ya gewre pêşkêş kir, da ku zimanê me yê Kurdî di nav pêlên stran û awazên xwe yên bedew de veşêre.

Hunermend , bestekar û dengbêjê kurd Ebdo Elanê, di sala1941’an ji dê û bavekî kurd (Ehmed Elanê û Bedra Seyid) û di nav malbateke kurdperwer a welatparêz û perîşan, heskerê huner, stranbêjî û folik-lora kurdî li bajarê Cizîra Botan, dergûşa helbest û wêjeya kurdî û cîwarê mîrekên Kurd, bajarê Be-dirxaniyan û mele Ehmedê Cizirî, keleha evînê Mem û Zîn hatiye dinyaye.

Malbata wî neçar ma ku di destpêka salên çilan yê sedsala borî de ji Cizîra Botan derkeve û koçî bajarê Dêrika Hemko bibe

ji ber mercên jiyane yên dijar, şertên darayî yên wan ên xirab,

û zextên dewleta Tirk li ser gelê Kurd, di wê demê de.

Di dema xwedêdana wî de dayîka wî jiyana xwe ji dest dide û ew sêwî di bin rehma jinbava xwe de dimîne, hîn di ciwaniya xwe de di kar û barên zehmet de di-xebite ji bo dabînkirina debara jiyana malbata xwe û pêkanîna pêdiviyên wan .

Meylên xwe yên hunerî û hezkirina wî ji bo stranbêjî û muzîka kurd di temenek piçûk de hîn di sêzdeh saliya temenê xwe de destpê dike, di bin bandora bavê xwe Ehmed Elanê de ku sazvanekî xurtbû li Zirnê û Tembûrê dixist û dizanî gelek rengê stranên kurdî bistirîne mîna (peyîzok , serêlî, Lavij û Hey-ranok) û herwiha apê wî hecî Reşid Elanê jî bi vî rengî distirand û li tembûrê dixist û gelek stranên wî yên tomar kirî di kasêtan de hene, ew li ber destê bavê xwe Ehmedê Elanê fêrî stranbêjiyê bûye dema ku bi wî re diçû dawet û şevbuhêrkên hunerî, û hîn di ciwaniya xwe de ew fêrî lêxistina amûra Cimbîşê bû ku bala herkesê derdora xwe kişande ser xwe bi saza xwe ya xweş û dengê xwe yê şêrn ku ketibû kûrahîyên giyan û hestên mirovan de, gewriya wî ya zêrîn bedewtirîn stranên foliklorîk diqêriya di aheng û dîlanên gelêrî ku li Dêrika Hemko û gundewarên wê digeriyan.

Hunermend Ebdo Elanê bi du jinan re zewiciye û xwedan 7 zarok e, (hunermend Elî Elanê û sê keç ji jina yekemin û hunermend Rakan Elanê û du keç ji jina duyemin) Kariyera wî ya hunerî di destpêka salên şêstan ên sedsala borî dest pê kir û stêrka wî di warê huner û saz û şahiyên kurdî de çirsî û Ebdo Elanê ew yek ji stûnên strana Kurd ya foliklora Botan î tê hesi-bandin, û herwiha yek ji şervanên dêrîn ê serdema bedew e, ku gelek fedekarî kir û ji me re ev mîrata kurdî ya gewre pêşkêş kir, da ku zimanê me yê Kurdî di nav pêlên stran û awazên xwe yên bedew de veşêre.

Hunermend , bestekar û dengbêjê kurd Ebdo Elanê, di sala1941’an ji dê û bavekî kurd (Ehmed Elanê û Bedra Seyid) û di nav malbateke kurdperwer a welatparêz û perîşan,

heskerê huner, stranbêjî û folik-lora kurdî li bajarê Cizîra Botan, dergûşa helbest û wêjeya kurdî û cîwarê mîrekên Kurd, bajarê Be-dirxaniyan û mele Ehmedê Cizirî,

keleha evînê Mem û Zîn hatiye dinyaye.

Malbata wî neçar ma ku di destpêka salên çilan yê sedsala borî de ji Cizîra Botan derkeve û koçî bajarê Dêrika Hemko bibe

ji ber mercên jiyane yên dijar, şertên darayî yên wan ên xirab,

têkiliya xwe pêre kir û pêve hate girêdan li seranserê Kurdistanê. Serbora (tecrubeya) hunermend Ebdo Elanê tenê bi sazvanî û stranbêjiyê sînordar nema , lê wî piraniya stranên xwe dinivîsand û awaz dikirin, di heman demê de stranên wî jî bi dildarî û hezkirinê ji yana malbata xwe û pêkanîna destnîşankirin.

Stranên wî diyarbûn bi hêsaniya peyvan û şirîniya awazan ve, ew ji zêdetirî ji çil salan di pêşxistina muzîka kurdî de dixebitî, ji bilî ku li cem wî şîyanek hebû ku dikarî di demek kurt de hejmarek helbest binivîsîne û stranan berhev bike û awazan çêbike û wan bigihîne dilê girseya gel, herwiha strana kurdî pêşbixe û parastina mîrateya stra-na kurdî ya devkî bike, wî sêzdeh kasêt tomar kirin û bi qasî 140 stranên wî yên tomarkirî hene, piraniya wan ji gotin û awazên wî ne, û ji stranên wî yên herî navdar evin:

1-Tuyî sebre ber vî dilî

2-Narinê

3-Rihîmê -

4-Cîranê.

5-Wa çav reşa min

6- Emîna

7-Miriemê

8- Ciwan û ciwan.

9-Mizgînê

10-Bese bindestî.

Herwiha wî helbestên neteweyî jî dinivîsandin û bi dehan stranên neteweyî û folklorîk ên Kurdî gotine û pesnê sembolên kurdistanê kiriye bi taybetî li ser nemir Barzanî, şehîd Leyla Qasim, û serpêhatî û trajediyên ku li ser Kurd û Kurdistanê hatine kirin strandi-ye. Hunermend Ebdo Elanê yek ji pêşengên strana gelêrî (Hunera Botanî) tê helbandin û wî gelek stranên gelêrî nûvejandin û pêşve xistine mîna (Dar hejîrokê - Were were Esmer xan - Yela cîran - Ez xelefimh.d) Gelek hunermendên Dêrikê ew mîna pêşeng û mamosteyê xwe di huner, sazbendî û stranbêjiyê de didîtin, wan ew wekî referansek jiyana xwe di navbera çûn û hatin û rêwîtiya ku di navbera bajarê Dêrik, Zaxo, Mûsil û Bexdayê de derbas kir ji bo lidarxistina konser û dewanatan û stranên xwe li radyoyên kurdperwer a welatparêz û perîşan, heskerê huner, stranbêjî û folik-lora kurdî li bajarê Cizîra Botan, dergûşa helbest û wêjeya kurdî û cîwarê mîrekên Kurd, bajarê Be-dirxaniyan û mele Ehmedê Cizirî,

keleha evînê Mem û Zîn hatiye dinyaye.

Malbata wî neçar ma ku di destpêka salên çilan yê sedsala borî de ji Cizîra Botan derkeve û koçî bajarê Dêrika Hemko bibe ji ber mercên jiyane yên dijar, şertên darayî yên wan ên xirab,

şevbuhêrkên stranbêjiyê, aheng û helkeftên neteweyî de stran goti-ne mîna hunermend (Isa Berwarî, Tehsîn Taha, Erdewan Zaxoyî, Mi-hemed Teyib Taher, Saïd Gabarî, Saïd Yusef, Ehmedê Kinê, Mehmûd Ezîz Şakir û bi gelek hunermendên din ên Kurd re stran gotine) Rad-yoya Bexdayê ji çar caran bêtir ew kiriye mevanê xwe, herwiha Radyoya Yêrivanê bi wî re gelek hevditîn û hevpeyivîn pêk anîne û di destpêka salên heftiyan de çûye Libnanê û beşdarî ahenga Newrozê bûye, û herwiha ew beşdarî gelek konser û dawetên gelêrî li bajarên Bakurê Kurdistanê bûye.

Ew rastî hezkirina xelkê bajarê xwe Dêrika Hemko ya Rojavayê Kurdistanê û miletê Cizîra Bo-tan bi hemû pêkhate û ayinên xwe ve hate, ji ber guhpêdana wî ji stranên neteweyî û folklorîk re, di gel şêwaza wî ya Botanî, û awazên wî yên balkêş û dengê wî yê xweş yê çiyayî, gelek huner-mendan stranên wî di konser û dewanatan de gotine herwiha pir ji hunermendên kurd zarvekirine û ji wî bi bandor bûne û ji xwe re wekî dibistanekî dîtine ku li pey wî bişopînin.

Ebdo Elanê yek ji hunermendên Kurd ên nûvekar tê hesibandin ku cewherê strana folklorî ya kurdî bi destpêdanên nûjen, ku tevlîheviyek ji strana balkêş û hezkirî diafirîne .Di encama mercên jiyane yên dijar û mercên wî yên malbatî yên taybet de, wî dev ji bajarê Dêrikê berda û di dawiya sala

1986’an de berê xwe da dergûşa

xwidêdana xwe (Cizîra Botan) û li wer bi cih bû heta ku cû ser dilovaniya xwe. Ew di serê sibeha roja19/3/1995’an de dûrî dilbe-ra xwe Dêrika rengîn, termê wî li bajarê wî Cizîra Botan ku lê hatibû dinyaye hate oxir kirin, piştî ku mîrateyek hunerî ya dewlemend li dû xwe hişt, ku veguhêriye dibis-tanek ji stranbêjiya Kurdan re, ku bandora xwe li nîşfên stranbêjên Kurd kiriye, û ew stranên wî yên ku navdar bûne li piraniya herêmên Libnanê û beşdarî ahenga Newrozê bûye, û herwiha ew beşdarî gelek konser û dawetên gelêrî li bajarên Bakurê Kurdistanê bûye.

Ew rastî hezkirina xelkê bajarê xwe Dêrika Hemko ya Rojavayê Kurdistanê û miletê Cizîra Bo-tan bi hemû pêkhate û ayinên xwe ve hate, ji ber guhpêdana wî ji stranên neteweyî û folklorîk re, di gel şêwaza wî ya Botanî, û awazên wî yên balkêş û dengê wî yê xweş yê çiyayî, gelek huner-mendan stranên wî di konser û dewanatan de gotine herwiha pir ji hunermendên kurd zarvekirine û ji wî bi bandor bûne û ji xwe re wekî dibistanekî dîtine ku li pey wî bişopînin.

Ebdo Elanê yek ji hunermendên Kurd ên nûvekar tê hesibandin ku cewherê strana folklorî ya kurdî bi destpêdanên nûjen, ku tevlîheviyek ji strana balkêş û hezkirî diafirîne .Di encama mercên jiyane yên dijar û mercên wî yên malbatî yên taybet de, wî dev ji bajarê Dêrikê berda û di dawiya sala

1986’an de berê xwe da dergûşa

Felsefeya Şoreşa Rojava tevahiya jinên cîhanê bi hêz kir

Dilîn Ehmed/Qamişlo

Bi saya fikir û felsefeya Rêberê Gelê Kurd Abdullah Ocalan, si-logana “Jin Jiyan Azadî ” bûye jiyani. Ji bo ku mafê jinan were parastin û ji koletiya desthilat-daran rizgar bibe, Rêber Apo ev bar girt ser milê xwe.

xwe jî bi dest dixin. Ji ber vê yekê PKK’ê ji hemû rêxistin û partiyên din cudatir e.

Tevî ku jinên berxwedêr rastî ge-lek zehmetiyan hatin û li hemberî zihniyeta paşverû li ber xwe didin û gelek bedelên giran dan. Lê dev ji vê riyê bernedan, lewra piştrastin yê ku mafê wan diparêze û wan bi

hêz dike ev felsefeye. Encamê ve têkoşinê jî di Şoreşa Rojava de hat diyarkirin. Çimkî li Bakur û Rojhilatê Sûriyeyê 19’ê Tirmeha 2012’an bi pêşengiya jinan, şoreş hat dest pêkirin. Ji bo bidesxitina maf, jinên Bakur û Rojhilatê Sûriyê bi hemû pêkhateyên xwe, berxwedaneke bê hempa dan destpêkirin, heta

Kêmbarîna baranê bandorê li berhemên çandiniyê dike

Hevserokê Komîteya Çandinî û Sewaldariyê ya bajarê Dêrikê Selah Hemze diyar kir ku di van salên dawî de rewşa avhewayê li seranserî cîhanê hatiye guhertin û bi taybet îsal. Lewma baran kêm e û di dema xwe de nabare. Ji ber wê çandinî bêberhem bû ye, sal hişk û ziwa derbas dibin.

Ayşa Silêman/ Dêrik

Berhemên sereke ku di vê herêmê de tên çandin Genim, ceh û nîsk e. Herwiha rêjeyek kizbera, nok, kemûn û reşreşkê jî tê çandin. Lê îsal ji ber barana kêm tevahî cureyên çandiniyê zerareke mezin dît û saleke hişk û bê berhem e. Di derbarê rewşa çandiniyê li herêmê Hevserokê Komîteya Çandinî û Sewaldariyê ya bajarê Dêrikê Selah Hemze ji Rojnameya me re axivî.
Rewşa zeviyan
Salih Hemze da zanîn ku îsal sa-leke cûdaye ji salên borî, ji ber ku di vê sale de baran kêm bariya û wiha got: “Berî çend salan du salên Zîwahiye di ser me re der-bas bûn, lê ne wek îsal bûn. Wê demê baran destpêkê baş bariya ghişt nêzî 250 M baran heya meha Adarê û êdî nema bariya. Lê îsal ji destpêkê ve cihê ku baran lê hatiye negihiştiye 100 M tişta di bin erdê de jî nederket bi vê kêm bûnê. Zeviyên di aliye şînor de yên li ber ava mezin hinekî şîndaye û rewşa wan baştir e, lê demên bê de dema pêla germahiyê zêde bibe û baran newê rewşa wan jî wê ber bi nebaşiyê ve here. Zeviyên ne avî wê îsal nebin, lê zeviyên avdayî nêzî 10 hezar donimî li cem me heye rewşa wan baştire.”

--

‘Spor ji bo min xweşbûna jiyanê ye’

Dilovan Kêfo / Amûdê

Lîstikvana futbolê Helez Hacî diyar kir spor ji bo tendirustiya mirov xwedî girîngiyeke pir me-zin e û wiha got: “Bi rêya sporê pergala berevaniya laşê mirov bihêz dibe û di milî derûnî de jî mirov rehet dibe.”
Piştî şoreşa Rojava jinên ciwan di qada sporê de bi awayekî aktîf cihê xwe girtin û qada spora jinan heêmê pêş xistin. Yek ji jinên ciwan ku di qada spora jinan de xwe daye isbatkirin, lîstikvana futbolê a ji bajarê Dêrikê Helez Hacî ye. Helez Hacî ji temenê 12 salî ve ji futbolê hezkiriyê û dest bi lîstina futbolê kiriyê. Di destpêkê de wê li dibistanê dest bi fêrbûna futbolê

kiriyê. Roj bi roj asta wê pêşkêtiye û ew tevli gelek tîmên futbolê yên li Dêrkiyê bûye û niha ew lîstikvana yaneya Asayîşê ye. Derbarê mijarê de lîtkvana futbolê Helez Hacî ji rojnameya me re axivî û wiha got: “ Di warê sporê de malbata min pir piştgiriya min kir, lê tišta ku mirov xemgîn dike, heta niha jî zihniyeta ku dibêje spora futbolê tenê ya mêran e nehatiye guhertin. Lê min bi israr û hez-kirina spor tevahî nerînên neyênî derbas kirin û roj bi roj serkeftinan di warê sporê de bidest dixim. Tu carî moralê min kêm nebû.” Helez Hacî wiha domand: “Têkilyên min bi hevalên min re pir baş e, em mîna malbatekekê ne, em hemû ji bo yekî ne û yek ji bo hemûyan ,e hêza me bi yekîtiya me ye, dema

ku ne aramî di nav tîmê de çêdibe em bi hezkirin û yekîtiya xwe hemû tiştî çare dikin, ya herî girîng ku em hertim bi yek rihê lîska xwe dikin.” Lîstikvana futbolê Helez Hacî di dawiya axaftina xwe de wiha got: “Lîstikvanên jin heta ku karibin pêşbikevin, pêwîs e kedê bidin û xwedî îradeyeke xurt bin. Bi hez-kirin û vîne tevahî astengî derbas dibin. Dema ku ez dest bi lîstina futbolê dikim, destpêkê ez ji xwe re dibêjin, ez bihêz im û ez ê biserkevim. Hêviya min ku ez li ser asta cîhanê bibim lîstikvaneke navdar û her kes min nas bike. Xeyalên min ew e ku ez di warê sporê de hedem serkefî bim û her kes ji min hez bike. Bi ked û israre tişteket nemumkin tune ye.”

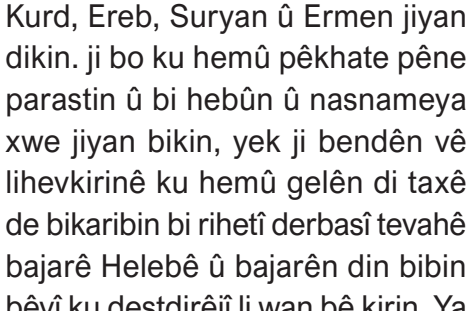
‘Lihevkirina nû destpêka avakirina Sûriyeke demokratîk û nenavendî ye’

Di 1’ê Nîsanê de, Meclisa Giştî ya taxên Şêxmeqsûd û Eşrefiyê û desthilata Şamê rêkeftinek ku ji 14 xalan pêk tê îmze kirin. Hevseroka Meclisa Giştî a taxên Şêxmeqsûd û Eşrefiyê Hêvîn Silêman da zanîn ku ev rêkeftin dikeve berjewendiya hemû pêkhate û gelê taxê.

Esma Mistefa/Qamişlo	
Piştî hatina desthilata nû a Şamê li ser desthildatdariya Sûriyê û bi rûdana gelek geşedanan gelê her du taxên Şêxmeqsûd û Eşrefiyê bi îrade û rêxistinbûna xwe dev ji taxên xwe bernedan û parastina xwe li hember hemû pêşveçûnan kirin. Piştî derbasbûna 4 mehan li ser hatina HTŞ’ê rêkeftinek ku ji 14 xalan pêk tê di navbera Meclîsa Giştî a her du taxan û hikumeta nû a Helebê de hate îmzekirin. Têkildarî vê mijarê Hevseroka Meclisa Giştî a taxên Şêxmeqsûd û Eşrefiyê Hêvîn Silêman ji rojnameya me re axivî.	
Benda parastina her du taxan kete piratîkê	
Hêvîn Silêman da zanîn ku rêkeftina ku wan bi desthilatdariya ŞAMê RE Îmze kiriyê ji bo gelî herdu taxan pir girîng e û wiha got: “Di demeke wiha de ku Sûriyê bi tevahî di geşe-dan û pêşveçûnên mezin re derbas dibe, qetlîam, kews û tevlihevî di seranserî Sûriyê de tên jiyankirin. Ji lewra ev gav ji bo gelê me gavekî girêng û dîrokî ye. Bi taybet taxên Eşrefiyê û Şêxmeqsûdê rojane rastî gefên çeteyên girêdayî dagirkeri-ya Tirk tê, ew dixwazin derfetekek bigrin û êrişî gelê taxê bikin. Da ku em her du taxên xwe tevî gelê wê biparêzin pêwîstî bi pêşketinên diplomasi, siyasî û leşkerî di nevbera her du aliyên de hebû. Ji lihevkirina yekemîn a ku di navbera Mazlûm Ebdî û Ehmed El Şare de hatiye kirin, yek ji bendên wê parastina her du taxan bû. Li ser wê esasê	
‘Parastina taxê berpirisyartiya her du aliya ye’	
Hêvîn di dewamiya axaftina xwe de wiha got: “Di 1’ê Nîsanê de em bi şandeya Şamê re rûniştin û biryarên hevpar ên ku li ser hatine lihevkirin hate îmzekirin. Yek ji wan xalan ew bû ku Hêzên Ewlekariya Hundirîn û Hêza Parastina Civakî wê parastina taxê bikin bi tensîq bi wezareta hundirîn a desteya hundirîn re. Ji ber wê ev wezart û desthilata Şamê dikevin bin erka ku ger êriş û destdirêjîyek li ser taxê hate kirin ew berpirisyarin û wê bi Hêzên Ewlekariya Hundirîn a taxê re parastinê bikin. Ji xwe gelê me yê Eşrefiyê û Şêxmeqsûd dirokeke wan a Şerê Gelê Şoreşgerî heye ku li hember hemû destdirêjî, êriş û şerê taybet li ber xwe bidin û li parastina xwe bikin”.	
‘Wê Xweseriya taxê parastî bimîne’	
Hêvîn anî ziman ku wê di demên pêş de komîte bêne avakirin û hemû taybetmendiyan taxê weke xwe bimîne û wiha got: “Di derbarê 14 xalên ku hatine îmzekirin de wê di demeke nêz de komîteyêk bê avakirin, ev komîte wê weke aliyên tensîqê di navber kar û xebatê di hundir taxê û aliye dewletê de bin. her wiha wê parastina taybetmendî û xweseriya taxê weke xwe bimîn (şeredarî, perwerde, akedemiyeên perwerdeyan, parastin, sazî, meclis, komîn) lê bi tensîq bi saziyên hundir bibe, ax ji ser rêyên giştî tê rakirin di aliye rêvebirin û rêxistinî de wê nûnertiyeke bi edalet di hundir her du taxan de gelek pêkhate weke	
‘Hebûna jinê di îmzekirina rêkeftinê de gavekî ber bi pêşketinê ve ye’	
Hêvîn diyar kir ku pêkhateyên di hundir taxê de jiyan dikin wê bêne parastin û wiha domand: “Di hundir her du taxan de gelek pêkhate weke	

HPG: Rojbûna Rêber Apo pîroz be

Navenda Ragihandin û Çapemeniyê ya HPG’ê 4’ê Nisanê rojbûna Rêber Apo li gelê xwe yê welatparêz û hemû hevrêyên li qadên têdikoşin pîroz dikin.	
Navenda Ragihandin û Çapemeniyê ya HPG’ê de bi daxuyiniyekî 4’ê Nisanê rojbûna Rêber Apo ku rêya jiyana bi wate û azad nîşanî me li hemû gel û şervanan pîroz kir û got: “Em di serî de li Rêber Apo, li gelê me yê welatparêz û hemû hevrêyên li her qadên têdikoşin pîroz dikin. Di têkoşîna ji bo azadiya fizîkî ya Rêber Apo de ji gelê me, hevrêyan û dos-tan re serketinê dixwazin, bi navê Gerîlayên Azadiyê yên Kurdistanê soza xwe dubare dikin ku li ser bingeha vê armançê têkoşîna xwe bi biryardariyeke bilind bimeşînin.” Daxuyaniyê bi vî rengî dewam kir: “Agahiyên berfireh ên li ser êrişên artêşa Tirk a dagirker û bersiva hêzên me ya li hemberî van êrişan bi vî rengî ne:	
Êrişên artêşa Tirk a dagirker ên bi balafirên şer	
3’ê Nisanê li Herêma Metînayê Qadên Berxwedanê yên Dergelê û Bêşilî	

ev gav ketE piratîkê.”

Kurd, Ereb, Suryan û Ermen jiyan dikin. ji bo ku hemû pêkhate pêne parastin û bi hebûn û nasnameya komîteyên bêne avakirin pêk bê. Her wiha niha ev gavên demkî me heyanaî ku lihvkirina giştî li Şamê de bikaribin bi rihetî derbasî tevahê bajarê Helebê û bajarên din bibin bêyi ku destdirêjî li wan bê kirin. Ya din ev lihevkirina ku hatiye pêşxistin di navbera her du aliyên de û bi destê jinê bi taybet, ev gavekî pêşketî ye û wê bibe bingehêk ji bo avakirina Sûriyeke demokrat û ne navendî. Ji ber me dît ku di hun-dir destûra ku hatiye danîn de tu mafê jinê tê de nehatiye diyarkirin. Helbet em jî wê yekê qebûl nakin. hebûna jinê di vê lihevkirinê de em weke gavekî pêşketinê dibînin û wê demokatîkbûna Sûriyê armanca me be.”

‘Wê Xweseriya taxê parastî bimîne’

Hêvîn anî ziman ku wê di demên pêş de komîte bêne avakirin û hemû taybetmendiyan taxê weke xwe bimîne û wiha got: “Di derbarê 14 xalên ku hatine îmzekirin de wê di demeke nêz de komîteyêk bê avakirin, ev komîte wê weke aliyên tensîqê di navber kar û xebatê di hundir taxê û aliye dewletê de bin. her wiha wê parastina taybetmendî û xweseriya taxê weke xwe bimîn (şeredarî, perwerde, akedemiyeên perwerdeyan, parastin, sazî, meclis, komîn) lê bi tensîq bi saziyên hundir bibe, ax ji ser rêyên giştî tê rakirin di aliye rêvebirin û rêxistinî de wê nûnertiyeke bi edalet di hundir her du taxan de gelek pêkhate weke

in de, dimînin.

6- Hêzên leşkerî bi çekên xwe ji herdu taxan ber bi herêma rojhilatê Firatê ve vedikişin.

7- Li taxa Eşrefiyê û li taxa Şêxmeqsûd 2 navendên Hêzên Ewlekariya Hundirîn tên vekirin.

8- Tevgera çûnûhatinê ya şênîyên herdu taxan bi serbestî ye. Nabe kesekî ku destê wî bi xwîna Sûriyeyiyan nebûye û berî lihevkirinê xwestî (metlûb) bû, were girtin.

9- Ji bo hêskankirina tevgera çûnûhatinê di navbera bajarê Helebê û herêmanê Bakur û Rojhilatê Sûriyeyê de, komîteyeke koordînasyonê tê avakirin.

10- Ji bo pêkanîna wê lihevkirinê komîte di herdu taxan de tên ava-kirin.

11- Hemû saziyên sivil ên herdu taxan bi koordîneya bi saziyên sivil ên din re dixebitin û bê ku cudahiye bixin navbera taxên bajarê Helebê, alîkariyê didin saziyên din, ew jî bi rêya herdu şaxên şaredariyê yên li Şêxmeqsûd û Eşrefiyê.

12- Girtiyên herdu aliyên tên berdan û hemû dîlên ku piştî rizgarkirinê hatine dîlgirtin, bi hev tên guhartin.

13- Nûnertiya herdu taxan bi awayekî giştî û wekhev di Meclisa Parazgeha Helebê de û di Odeya Bazirganiyê û hemû qadên din de, li gorî qanûnan tê kirin.

14- Saziyên xizmetguzarî, rêveberî, perwerdehî, şaredarî û meclisên xwecihî yên herdu taxan, heta pêkanîna lihevkirineke domdar ji aliye komîteyên hevbeş ve, wekî xwe dimînin.

Li dijî hebûn û vîna gelan...sîstema darvekirinê li Îranê

Rêjîma Îranê di siyaseta îşkence, binçavkirin û darvekirinê de gihaştiye lûtkeyê. Di cihanê de Îran yek ji dewletên herî zêde ku biryarên darvekirinê dibire û pêk tîne. Bi taybet ev siyaset herî zêde li ser gel û jinên kurd tê pêkanîn. Çalakvanên kurd Pexşan Ezizî û Werşin Mûradî ku bi tewanên dijmirovahiyê hatine girtin, vê raştiyê piştraşt dikin.

Zana Roj/Qamişlo

Di cihanê de, rêjîma Îranê yek ji dewletên herî zêde zextê li ser gel pêk tîne. Ew vê yekê jî bi riya sîstema darvekirinê pêk tîne. Cezayê darvekrinê li Îranê tundtîrîn cezayê girtgehê ye ku dikare li ser tawanbarên tawanên “giran” li Îranê were sepandin. Tê de sûcên ku bi darvekirinê tên cezakirin e.

Îranê di sala 2015’an de herî kêm 977 kes darvekirin, di sala 2016’an de herî kêm 567 kes darvekirin[6] û di sala 2017’an de jî herî kêm 507 darvekirin pêk anîne. Hêjayî bêxistinê ye ku li gorî rêxistinên mafên mirovan, tê bawerkirin ku Îran li gorî serjimariya welatiyan, zêde cezayên darvekirinê pêk tîne. Hejmara darvekirinan di sala 2023’an de ji sala 2015’an vir ve herî zêde hatiye tomarkirin û li gorî sala 2022’an jî sedî 48 zêde bûye û duqat ji sala 2021’ê zêdetir e. Ji destpêka meha Çile û heta 20’ê Adara 2024’an herî kêm 95 kes hatine darvekirin.

Yên herî zêde rastî cezayên arvekirinê tên

Di Îranê de yên ku herî zêde rasî cezayên darvekirinê tên, kesên ku li ber sûcên narkotîkê (madeyên hişbir) hatine mehkûmkirin, xwepêşander, dijberên siyasî û endamên pêkate,

bawerî û netewên cudayî dewletê. Bi taybet ev biryar li hember kesên ku dixwazin serî li hember rêjîma faşist a Îranê rakin; bi dijarî tê ferizkirin. Ev yek jî siyaseta hikumeta Îranê a ku rê li hember mafê mirovan venake û tundiya ku li ser gelan tê pêkanîn piştrast dike.

Serhildana Jin Jiyan Azadî

Piştî qetilkirina jina Kurd Jina Emini li ser destê polisên exlaqê ku bê sûc û bi tewanên derew hate şehîdistin, bi pêşengtiya jinên Kurd û jinên Îranê yekem car serhildaneke dirokî bi si-logana “Jin Jiyan Azadî” ya ku di navbera Îlon û Kanûna 2022’an de dest pê kir. Li hember destdirêjî, tundî, tewanên li ser jinan û sîstema li Îranê tê lidarxistin. Bi vê yekê re hemû jinên cihanê hevgtirtina xwe bi jinên li Îranê re li dijî tundiya li ser jinê ra-ber kirin. piştî serîrakirina li hember sîstema faşist a dewletê. Hikumeta Îranê bi hezaran jinên xwendekark, siyasetmedar, rewşenbîr, rojnamevan û xwepêşender ji hemû pêkhateyan binçavkirin û li gelek jinan cezayên darvekirinê birî. Ku piştî serhildanê Rêxistina Efûyê a Navneteweyî diyar kir ku hejmara darvekirinên di sala 2023’an de ji sala 2015’an û vir ve herî zêde ye ku hatiye tomarkirine. Hejmarên bidarvekirinên ku ji aliye

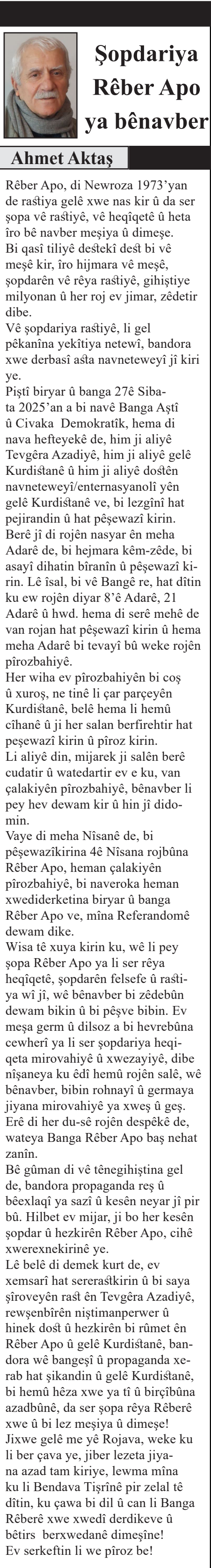
Rêxistina Efûyê ya Navneteweyî ve hatine tomarkirin hejmarên herî kêm in, û rêxistin di wê baweriyê de ye ku hejmara rastîin jî vê zêdetir e.

Cezayên darvekirinê a Pexşan Ezizî û Werşin Mûradî

Dadgeha Bilind a Îranî biryara darvekirinê ya li hember her du çalakvanên Kurd Pexşan Ezizî û Werîşe Mûradî, bi sûcdariya serhil-dana çekdarî li dijî dewletê û girêdana bi komên dijber ve. her du çalakvanên Kurd Pexşan Ezizî û Werîşe Mûradî, bi sûcdariya serhildana çekdarî li dijî dewletê û girêdana bi komên dijber ve. Her du çalakvanên Kurd rastî êşkenceya fizîkî û derûnî hatin. Di heman demê serdanên malbatên wan jî qedexa kirin û destûr nedan ku ji wan re parêzerek bê girtin da ku wan biparêze. Rojnameger û aktivîsta Kurd Pexşan Ezizî di 4’ê Tebaxa 2023’yan de li Tehranê hate binçavkirin. Di 11’ê Kanûna 2023’yan de jî bi îdiaya “Li dijî hikûmeta Îranê xebatên çekdarî kirîye” hate girtin. Dadgeha Şoreşê ya Tehranê jî di 23’yê Tîrmeha 2024’an de bi heman îdiayê cezayê darvekirinê da. Konseya Darazê ya Bilind a Îranê jî di destpêka Çîleya 2025’ê de cezayê darvekirinê erê kir. Pexşan wek çalakvaneke civakî li

Bakur û Rojhilatê Sûriyeyê kar dikir û piştgiiriya keçikên ku ji DAÎŞ’ê di-hatin rizgarkirin, dikir. Werîşe jî wek çalakvaneke di berxwedana Kobanê de cihê xwe girtibû, li hember terora DAÎŞ’ê berxwedaneke bêhempa dikir.” Werşin Mûradî di 1’ê Adara 2023’an li sine hate binçavkirin. Her wiha cezayê darvekirinê a Warşin Mûradî ku di rûniştina wê ya di 16’ê Hezêran û di 4’ê Cotmeha 2024’an de hatibû dîtin bi fermî jî parêzerên wê re hatiye ragihandin. Kampanya Azadî jî bo Werîşe Mûradî derbarê rewşa tenduristî ya Werîşe Mûradî agahî da. Hat ragihandin ku rewşa Werîşe Mûradî ya li Girtîgeha Evîn tê ragitirin xirabe, rê nayê dayîn ku bê dermankirin. Hêjayî bibêxistinê ye ku bi hezaran jî siyasetmedar, rojnamevan, rewşenbîr, xwepêşenderên kurd û jin li Îranê bi darvekirinê jiyana xwe ji dest dane.

Şopdariya Rêber Apo ya bênavber Ahmet Aktaş

Rêber Apo, di Newroza 1973’yan de raştiya gelê xwe nas kir û da ser şopa vê raştiyê, vê heqîqetê û heta îro bê navber meşiya û dimeşe. Bi qasî tiliyê destê di bîrê de meşê kir, îro hijmara vê meşê, şopdarên vê rêya raştiyê, gihîştîye milyon û her roj ev jimar, zêdetir dibe. Vê şopdariya raştiyê, li gel pêkanîna yekîtiya netewî, bandora xwe derbasî asta navneteweyî jî kiri ye.

Piştî biryar û banga 27ê Sîba-ta 2025’an a bi navê Banga Aşti û Civaka Demokratîk, hema di nava hefteyekê de, him ji aliye Tevgera Azadiyê, him ji aliye gelê Kurdistanê û him ji aliye dostên navneteweyî/enternasyanoli yên gelê Kurdistanê ve, bi lezgîni hat pejirandin û hat pêşewazî kirin. Berê jî di rojên nasyar ên meha Adarê de, bi hejmara kê-m-zêde, bi asayî dihatin biranîn û pêşewazî ki-rin. Lê îsal, bi vê Bangê re, hat dîtin ku ev rojên diyar 8’ê Adarê, 21 Adarê û hwd. hema di serê mehê de van rojan hat pêşewazî kirin û hema meha Adarê bi tevayî bû weke rojên pîrozbahiye.

Her wiha ev pîrozbahiye bi coş û xuroş, ne tinê li çar parçeyên Kurdistanê, belê hema li hemû cihanê û jî her salan berfirehtir hat pêşewazî kirin û pîroz kirin. Li aliye din, mijarek ji salên berê cudatir û watedartir ev e ku, van çalakîyên pîrozbahiye, bînavber li pey hev dewam kir û hin jî dido-min.

Vaye di meha Nîsanê de, bi pêşewazîkirina 4ê Nîsana rojbûna Rêber Apo, heman çalakîyên pîrozbahiye, bi naveroka heman xwediderketina biryar û banga Rêber Apo ve, mîna Referandomê dewam dike.

Wisa tê xuya kirin ku, wê li pey şopa Rêber Apo ya li ser rêya heqîqetê, şopdarên felsefê û raştî-ya wî jî, wê bînavber bi zêdebûn dewam bikin û bi pêşve bibin. Ev meşa germ û dilsoz a bi hevrebûna cewherî ya li ser şopdariya heqi-qata mirovahiyê û xwezaiyîyê, dibe nişaneya ku êdî hemû rojên salê, wê bînavber, bibin rohnayî û germaya jiyana mirovahiyê ya xweş û ges. Erê di her du-sê rojên despêkê de, wateya Banga Rêber Apo baş nehat zanîn.

Bê gûman di vê tenegehîştina gel de, bandora propaganda res û bîexlaqî ya sazî û kesên neyar ji pir bû. Hilbet ev mijar, ji bo her kesên şopdar û hezkîrên Rêber Apo, cihê xwerexnekirinê ye.

Lê belê di demek kurt de, ev xemsarî hat sereraşkirin û bi saya şîroyeyên rast ên Tevgera Azadiyê, rewşenbîrên niştîmanperwer û hinek dost û hezkîrên bi rûmet ên Rêber Apo û gelê Kurdistanê, ban-dora wê bangêşî û propaganda xe-rab hat şikandin û gelê Kurdistanê, bi hemû hêza xwe ya tî û birçibûna azadbûnê, de ser şopa rêya Rêberê xwe û li bez meşiya û dimeşe! Jixwe gelê me yê Rojava, weke ku li ber çava ye, jiber lezeta jiya-na azad tam kirîye, lewma mîna ku li Bendava Tîsrnê pir zelal tê dîtin, ku çawa bi dîl û can li Banga Rêberê xwe xwedî derdikeve û bêtirs berxwedanê dimeşîne! Ev serkeftin li we pîroz be!

‘Xebata takekesî doza kurdî xist nav nîqaşa navnetewî’

Serokê Korbenda Elmanî-Kurdî Yûnis Bhram diyar kir ku xebata diplomasî ya ku li Ewropayê hat kirin, serkeftî û bi bandor bû û got, “Xebata takekesî doza kurdî anî ser maseya nîqaşa navnetewî, lê pêwîştiya tevgera kurdî ya Ewropayê bi ‘lobî’ û karekî hevbeş ê fermî heye.”

Hemza Sêvo/ Qamişlo

Piştî ruxandina rêjîma Baas li Sûriyê xebata diplomasî ya kurdî li Ewrûpayê geş bû, gelek civîn, konferans, mîting û hwd... ji bo doza kurdî û Şoreşa Rojava çêbûn. Derbarê heman mijarê Serokê Kor-benda Elmanî-Kurdî Yûnis Bhram ji rojnameya me re axivî.

‘Xebata takekesî doza kurdî xist nav nîqaşa navnetewî’

Bhram diyar ku xebata takekesî doza kurdî anî ser maseya nîqaşa navnetewî û wiî anî ziman:“ Dîroka doza kurdî vedigere zêdetirî 100 salan, bi dirêjahiya vê dirokê re gelê kurd rastî gelek şêweyê des-teserkirin, guhertîna demografi, bikananîna çekên kîmayawî û hwd... hatiye. Tevî van bînpêkirinan jî tevgerên kurdî gevgirtî man û jî nîfşekî radestî nîfşekî din bûn. Nîfşê nû yên gelê kurd êdî bi şêwazên cihêreng, asta berxwedaniya xwe li ser asta siyasî û diplomsaî heya leşkerî jî pêş xist, li hêleke din jî kurd di warê çandî, civakî û aborî de li diyasporayê xwe îsbat kirî-

ye. Ev xebata siyasî û civakî cihê bandoriyeke mezin e li derveyî welat, bi taybet li Ewrûpayê. Vejîna karê siyasî û diplomasî ya kurdî li Ewrpayê xebateke ku li ber çavan tê dîtin, ciwan û kesên kurd ên girêdayî partiyeîn biyanî tevîlî vê xebatê dibin, ev kesayet xwedî bandor in di wan partiyan de û hem jî cihê wan di perlamnto û serokatîya meclîsên xwecihi de heye. Hebûna wan di cihên wiha de piştgirî da ku doza kurdî li ser maseya diyalogê ya ewripî bê nîqaşkirin, ev yek jî tê kirin tevî ku doza kurdî û nîqaşa wê kê-m e û dikeve berjewendiyên hin dewletan û hikumetên herê-mî yên Kurdistan parçe kirine.”

‘Xebata kurdî li Ewrpayê serkeftî û bi bandor bû’

Yûnis destnîşan kir ku xebata diplomasî ya ku li Ewrûpayê hat kirin, serkeftî û bi bandor bû û wiha domand: “ Wekî em dizanin ava-kirina rengên rêveberiyên xweser û federaliyetê jî bo hin parçeyên Kurdistanê nêz dibe, pê re jî giringî bi karê rêxistinkirî li derveyî welat

heye. Ev xebat jî ji bo ravekirina doza kurdî, bi piştgiiriya civak jê re, hem jî bi alîkariya saziyên fermî ye. Da ku ev kar pêk were tişta ku tê xwestin ew e bisportîrîn sazî û çalakîrîn lobiyeîn kurdî bèn ava-kirin, li hêleke din jî sûd ji karîrên kurdên derveyî weleat bèn girtin. Dadgeha Gel a Ewrûpî ku hat li-darxistin ji bo balkişandina li ser dosiyayên kuştin û komkujiyên ku dewleta Tirk li Rojava pêk anin, tev-gerake zagonî da encamdan. Tevî ku ev xebat heya astekê sembolî be jî, lê dadgeh bû bîngehek ji bo belgekirina bînpêkirinan û wê bihêle di sîberoje de bèn eşkere-kirin. Herwiha beşdarbûna gelê kurd bi awayekî fermî di Konferansa Miyûnîx ya Ewlehiyê nimûneyekê di warê amadebûna diplomasiyeta kurdî de li ser asta çalakîyên cihanî dide destnîşankirin, hem jî dide di-yarkirin ku bi riya xebateke wiha re toreya têkiliyan di navbera siyaset-medar û diplomatên de li ser asta navnetewî xurtir bû. Doza kurdî ne tenê li ser xebata diplomasî bi piştgi-riya nîfşekî nûhatî ye xwedî ruhekî kurdan bi gelên li Ewrûpayê re bi

hêztir bibe, pêdiviya bi çalakîyên rewşenbîrî û civakî heye. Têkilî û naskirina çandên cuda rêbazeke ku bi riya wê re jixwebawerî û bîngeheke bi piştgiiriya civakê tê amadekirin.”

‘Pêdivî bi lobiyeke kurdî rêxistinkirî heye’

Serokê Korbenda Elmanî-Kurdî Yûnis Bhram tekez kir ku pêdiviya tevgera kurdî ya Ewrupayê bi karê hevbeş ê fermî heye û wiha got: “Tevî çalakîyên tekane yên ku gelek kesên kurd li Ewrûpayê li dar dixin jî, di encamê de em dibînin ku pêdivî bi karê hevbeş û lobiyeke rêxistinkirî heye. Lobi-yeke ku rêxistbûyîn û piştevaniya siyasî û daravî ji rêveberiyên kurdî werbigire, sedem ew e ku çendin xebata tekane û takekesî bibandor be wê ne domdar be. Hem jî wê bandora vê xebata tekane bêyî piştgiiriya saziyên fermî sinordar be. Bi kurtasî em dikarin bêjin ku xebata kurdî li Ewrûpayê bi piştgi-riya nîfşekî nûhatî ye xwedî ruhekî netewperwerî, gelek serkeftinên giring di qada siyasî û diplomasî

de bi dest xistin. Tevî ku piraniya xebatê bi rengekî tekane bêyî pişt-giriya dezgehên rêveberiyên kurdî yên fermî bû, lê dikarîbû riyekê biafirîne û doza kurdî bîne nav nîqaşa navnetewî. Lê astengiya ku dikeve pêşiya pêşxistina xebata tekane ber bi karê hevbeş û fermî ve ew e ku hîna lobiyeke kurdî anga we wê ne domdar be. Hem jî wê bandora vê xebata tekane bêyî piştgiiriya saziyên fermî sinordar be. Bi kurtasî em dikarin bêjin ku xebata kurdî li Ewrûpayê bi piştgi-riya nîfşekî nûhatî ye xwedî ruhekî netewperwerî, gelek serkeftinên giring di qada siyasî û diplomasî

Pêngava Azadiyê ya Navneteweyî wê li Romayê di konferansê de bê nîqaşkirin

Paşeroj, îro û pêşeroja pêngava ji Rêber Apo re azadî, wê di 11-12’ê Nîsanê de li paytexta Îtalya Romayê bi konferanseke navneteweyî were nîqaşkirin.

Di navbera 11-12’yê Nîsanê de li paytexta Îtalya Romayê li ser esasê pêngava “Ji Rêber Apo re azadî” konferansêk tê lidarxistin. Ev konferans wê bi beşdariya hemû beşên civakê yên ku piştgirî dane pêngava neteweyî ya “Ji Ocalan re Azadî, ji Pîrsgirêka Kurd re Ça-reserîya Demokratîk” ku di 10’ê Cotmeha 2023’yan de destpê kir, pêk were. Konferans wê ji aliye Konfederasyona Kar a Îtalyayê (CGIL) ve bi organizasyona Bu-roya Enformasyonê ya Kurdistanê û Komîteya pêngava navneteweyî bê lidarxistin. Di nav beşdaran de wê Cîgîra Şaredara Bologna Emîly Clachy jî cih bigire ku herî dawî hemwelaftbûna rûmetê dabû Rêber Apo. Ji 16 welatan bêhtirî 300 dele-ge wê tevîlî konferansê bibin.

Her wiha wê nûnerên tevgeran, ên li parzemînen cuda piştgirî dane pêngava navneteweyî wê jî amade bibin. Di konferansê de wê encamên pêngava ku ev du sal in bi çalakîyên xurt, domdar, kampanya, konferans û hewldanên cuda dewam dike, werin nîqaşkirin. Wê encam û perspektîfên Ban-ga Aşti û Civaka Demokratîk a Rêber Apo ku di 27’ê Sîbatê de li Rojhilata Navîn û Kurdistanê pêk hat, bèn nîqaşkirin. Di kon-feransa ku wê bi beşdariya siya-

setmedar, sendîkavan, parêzer, aktivîst, nûnerên tevgera ciwanan û jinan pêk were de, dê li ser rê jî rebaza dewamkirina pêngavê di dema pêş de nîqaş bèn kirin. Heyetên Rêveberîya Bakur û Kurdistanê Sûriyeyê û DEM Partî, dê der barê geşedanên pêngavê de beşdarên konferansê agahdar bikin. Her wiha wê bandora ban-ga Rêber Apo ya li ser pêvajoya guherîna ya li herê-mê nîrxandin bê kirin. Konferans wê di 11’ê Nîsanê saet

15:00’an de bi mûzîk û perfor-mansa girêdayî ramanên Rêber Apo destpê bike. Di destpêka konferansê de ji sendîkaya UNI-TE ya Brîtanyayê Simon Dubbins, profesor Kariane Westerheim û Hevberdevka pêngavê Zübeyde Zumrut wê li ser tevkarîyên xelatgirên Nobelê biaxivin. Êvara roja destpêkê wê li Navenda Çandê ya Araratê çalakî bê lidarxistin. Piştî xwarina ku ji xwarînen Kurdî hate amadekirin, wê koma l Cumparî ku li ser muzîka kevnepopî ya Napolî disekine, wê derkevin ser dikê.

Di panela ku dê roja ewil bê lidar-xistin de, dê bandorên pêngavê yên heta niha û panoramaya wê ya giştî bèn nîrxandin. Di vê beşê de piranî wê sendîkavan û nûnerên partiyeîn siyasî biaxivin. Sekreterê Giştî yê Partiya Rifon-dazione Comunista Maurizio Acer-bò, nûnerên sendîka û siyasî yên Skoçya, Arjantîn û herêma Baskê wê biaxivin.

Di panela yekemîn a roja duyemîn de wê girîngiya xebatên hiqûqî re bê parvekirin. **ANF**